

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA ARCHITEKTURY

FACULTY OF ARCHITECTURE

ÚSTAV URBANISMU

DEPARTMENT OF URBAN DESIGN

POSTINDUSTRIÁLNÍ MĚSTO - ŠPITÁLKA URBANISTICKÁ STUDIE ROZVOJE MĚSTA BRNA NA VÝCHOD OD CENTRA

POSTINDUSTRIAL CITY URBAN DEVELOPMENT STUDY OF BRNO - EAST OF THE CITY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MASTER'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Bc. Lukáš Šiarny

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

Ing. arch. Luboš Františák, Ph.D.

BRNO 2018

Zadání diplomové práce

Číslo práce: FA-DIP0088/2017
Ústav: Ústav urbanismu
Student: **Bc. Lukáš Šiarny**
Studijní program: Architektura a urbanismus
Studijní obor: Architektura
Vedoucí práce: **Ing. arch. Luboš Františák, Ph.D.**
Akademický rok: 2017/18

Název diplomové práce:

Postindustriální město - Špitálka
Urbanistická studie rozvoje města Brna na východ od centra

Zadání diplomové práce:

Cílem diplomové práce je urbanistická studie území města Brna na východ od centra, a architektonická studie vybraných domů a veřejných prostorů v tomto postindustriálním prostředí. Na zvoleném území předvedte svůj názor, jak by se zde mohlo rozvíjet město a jaký charakter zde mohou mít nové domy a veřejné prostory. Území „ŠPITÁLKA“ je vymezeno ulicemi Cejl, Špitálka, Křenová a Koliště.

Rozsah grafických prací:

Textová část, bilance a vyhodnocení analýz
Popis urbanistického konceptu
Širší vztahy 1:5000
Návrh - urbanistická studie 1:1000 (1:2000)
Návrh - architektonická studie vybraných domů (půdorysy, řezy, pohledy) 1:200
Návrh vybraných veřejných prostorů (ulice, náměstí)
Perspektivy, axonometrie a modely 1:1000 a 1:200 (1:500)
Textová část, bilance a vyhodnocení analýz
Popis urbanistického konceptu
Širší vztahy 1:5000
Návrh - urbanistická studie 1:1000 (1:2000)
Návrh - architektonická studie vybraných domů (půdorysy, řezy, pohledy) 1:200
Návrh vybraných veřejných prostorů (ulice, náměstí)
Perspektivy, axonometrie a modely 1:1000 a 1:200 (1:500)
Textová část, bilance a vyhodnocení analýz
Popis urbanistického konceptu
Širší vztahy 1:5000

Návrh - urbanistická studie 1:1000 (1:2000)

Návrh - architektonická studie vybraných domů (půdorysy, řezy, pohledy) 1:200

Návrh vybraných veřejných prostorů (ulice, náměstí)

Perspektivy, axonometrie a modely 1:1000 a 1:200 (1:500)

Textová část, bilance a vyhodnocení analýz

Popis urbanistického konceptu

Širší vztahy 1:5000

Návrh - urbanistická studie 1:1000 (1:2000)

Návrh - architektonická studie vybraných domů (půdorysy, řezy, pohledy) 1:200

Návrh vybraných veřejných prostorů (ulice, náměstí)

Perspektivy, axonometrie a modely 1:1000 a 1:200 (1:500)

Seznam odborné literatury:

Norberg-Schulz, Ch. – Genius loci, Day Christopher – Duch a místo

Aktuální odborné časopisy (zejména : AW Architektur + wettbewerb, Baumeister, Casabella, DBZ, Detail, Domus, El Croquis, Project, Quaderns, Topos, WA Wettbewerbe aktuell, Zlatý řez)

Vyhláška č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, vyhláška č. 501/2006 Sb. o obecných požadavcích na využívání území, ČSN 73 4301 – obytné budovy, ČSN 73 6110 – projektování místních komunikací.

Termín zadání diplomové práce: 19. 2. 2018

Termín odevzdání diplomové práce: 14. 5. 2018

Diplomová práce se odevzdává v rozsahu stanoveném vedoucím práce; současně se odevzdává 1 výstavní panel formátu B1 a diplomová práce v elektronické podobě.

Bc. Lukáš Šiamey
student(ka)

Ing. arch. Luboš Františák, Ph.D.
vedoucí práce

doc. Ing. arch. Karel Havlíš
vedoucí ústavu

V Brně, dne 19. 2. 2018

doc. Ing. arch. Jan Hrubý, CSc.
děkan

OBLASŤ CEJLU A NOVÁ MESTSKÁ TRIEDA

Ak sa pozireme na súčasný územný plán, ale aj na koncept nového, môžeme v nich nájsť tzv. „bypass“, respektíve novú mestskú triedu, ktorá je vedená paralelne s ulicami Dorných a Koliště. Začína približne na krížení Zvonařky a Masnej a prechádza areálmi bývalej textilky Vlněny, bývalého Dřevopodniku a Mosilany. Ďalej je vedená okolo súčasnej hranice areálu brnenských teplární a takto paralelne s ulicou Koliště pokračuje až po Bratislavskú, kde sa napája na Příční a neskôr Traubovu. Tu nakoniec vyustí do ulice Drobného .

Myslím si, že toto riešenie nie je šťastné a generuje viac problémov ako úžitku. Prináša riziko vzniku ďalšej dopravnej stoky podobnej Kolištu, je nutné rozšírenie ulíc a búranie domov v celej dĺžke ulice (Příční, Traubova) a v niektorých miestach sú novovzniknuté pozemky tak plytké, že na nich nie je možné postaviť kvalitné mestské domy so živým parterom a vlastným parkovaním. K tomu ešte môžeme prirátať obmedzenia bytovej zástavby zľadiska hlukových noriem. Nová trieda navyše nerešpektuje súčasnú parceláciu a množstvo pozemkov nemá mesto ešte vykúpených. Systém dopravnej obsluhy mesta je založený na radiálach a pre odľahčenie dopravy v centre je potrebné dokončiť veľký mestský okruh, ktorý pomocou týchto radiál bude pomáhať s obsluhou mesta.

Vo svojej ateliérovej práci som sa venoval územiu vymedzenému ulicami Cejl, Koliště, Křenova a Špitálka, ktoré navrhovaný bypass pretína a snažil som sa vytvoriť alternatívu, ako by toto miesto mohlo fungovať bez nej, lepšie.

Spočiatku bola oblasť Cejlu dedina poľnohospodárskeho charakteru nachádzajúca sa za hradbami mesta. Po procese industrializácie sa stal dôležitou výrobnou zónou mesta. Hovorilo sa mu aj rakúsky Manchester, pretože sa tu nachádzalo množstvo textilných závodov. Dlhé poľnohospodárske pozemky, pavlačové domy a priemyselné areály sú dodnes charakteristické pre územie. Na začiatku 20. storočia tu vedľa seba žilo české, nemecké, či početné židovské obyvateľstvo. Zmena nastala počas druhej svetovej vojny, kedy bolo židovské a nemecké obyvateľstvo vyhnané a do domov sa začalo stahovať predovšetkým rómske obyvateľstvo zo Slovenska. Začali sa objavovať problémy s preplnenosťou bytov a s tým nevyhovujúce hygienické podmienky. Počas ďalších rokov narastal prílev rómov zo Slovenska a situácia sa zhoršovala.

Dnes je táto oblasť vnímaná ako sociálne vylúčená a množstvo obyvateľov Brna má strach do nej vstúpiť. Avšak čo sa týka polohy, je to veľmi lukratívne územie v tesnej blízkosti centra s veľkým potenciálom pre rozvoj.

Charakterizuje ho viacero ďalších špecifik. Jedná sa o veľký „nepriepustný“ blok vrámci ktorého je situovaný areál teplární. Ten vznikol v dvadsiatych rokoch minulého storočia a do územia bol „vpáraný“ ako asteroid S-J smerom, bez ohľadu na smer stávajúcej zástavby. Teplárne dnes už časť svojho areálu nevyužívajú. Takže prvé kroky pri práci s územím boli situovanie nových obslužných komunikácií, čím sa rozdelil veľký blok na menšie a snaha začlenenia územia a štruktúry teplární do okolia. Pri trasovaní nových ulíc som vychádzal zo súčasnej parcelácie a čiastočne som sa inšpiroval regulačným plánom pre túto oblasť.

Dnes sa na riešenom území nachádza viacero menších skladových priestorov, avšak po vytvorení novej uličnej siete sa predpokladá zvýšená stavebná aktivita, preto bola väčšina z nich v návrhu asanovaná a prevažnú časť novej zástavby predstavujú plnohodnotné mestské domy. Buď sú to objekty čistého bývania, prípadne s možnosťou obchodných priestorov, či pracovných príležitostí v parteri. Pri návrhu som sa z časti snažil naviazať na pôdorysnú stopu asanovanej zástavby.

Kto by mal tieto domy stavať? Nemalo by sa jednať vo veľkej miere o veľké developerské projekty, tie sa môžu realizovať v južnom centre. Mal by to byť priestor pre menších investorov, strednú vrstvu, ktorá si chce v meste postaviť dom, či už pre vlastnú potrebu, alebo ako investíciu, ktorá sa v budúcnosti niekoľkonásobne zhodnotí. Avšak v Brne na to nie je veľa príležitostí. Ako príklad by som uviedol tzv. „townhousy“ na ulici Caroline von Humboldt v Berlíne. Sú to úzke 4,5 – 9 m široké mestské rodinné domy o výške štyroch až piatich podlaží. Tie by boli kombinované s klasickými mestskými domami ako ich poznáme u nás.

Územie pretína viadukt so železničnou traťou a jeho budúcnosť závisí od vyriešenia skoro storočnej otázky hlavného nádražia. Vo svojom návrhu počítam s odsunutou polohou nádražia, ktorá dnes vyzerá celkom reálne. V pôvodnom riešení som preveroval variantu s úplným odstránením viaduktu, v ktorého stope vznikla nová ulica. V ďalšej časti práce som sa vrátil o krok späť a detailnejšie rozoberám variantu so zachovaným viaduktom a územie okolo neho.

Stávajúca oblúková geometria vyústenia viaduktu a jeho mohutná železobetónová konštrukcia vychádzala z požiadaviek kolajovej dopravy. V území to však generuje viacero problémov. Z dôvodu požadovanej podjazdnej výšky je ulica Kolište pod viaduktom znížená a vzniká tak „vana“, ktorá je pri intenzívnejších daždoch zaplavená a znemožňuje dopravu na tejto rušnej tepne. Taktiež, pri riešení územia vznikajú zbytkové plochy alebo problematické geometrie. Po odsune nádražia k rieke sa naskytá príležitosť územie zkorigovať a postaviť plnohodnotné mestské bloky, čo je podľa mňa dostatočný argument pre narušenie historickej stopy. Navyše, väčšina oblúkového vyústenia je pod násypom a nie je jasné ako vyzerá a v akom je stave. Preto ju navrhujem odstrániť a nahradzujem novou lávkou, ktorá zabezpečí úrovnové prepojenie z parku na Ringu. Lávka predlžuje líniovú geometriu viaduktu, čo vychádza zo stávajúcej zástavby a snahy o zdôraznenie parkového paviliónu od významného brneského architekta Bohuslava Fuchsa, pôvodne plniaceho funkciu zastrešenia autobusového nádražia, ktoré je od roku 1958 chránené ako kultúrna pamiatka.

BILANCE RIEŠENÉHO BLOKU

Celý blok

Bilancovaná plocha 9 525 m²

Zastavaná plocha 7 057 m²

HPP bez pochodzích striech 33 308 m²

HPP celkovo 36 845 m²

HPP bytov celkom 9 667 m²

HPP kancelárskych plôch 7 911 m²

HPP komerčných plôch 2 301 m²

HPP parkovacích plôch 10 720 m²
HPP pochodzích striech a terás 3 537 m²

Celkový počet bytov 117
Celkový počet obch. jednotiek 21-24
Celkový počet park. miest 344

Z toho na teréne 20
Z toho v garáži 324

Polyfuncný dom A

Zastavaná plocha 1 709 m²
HPP bytov celkom 1 920 m²
HPP komerčných plôch 1 250 m²
HPP kancelárskych plôch 2 650 m²
HPP pochodzích striech a terás 1 027 m²

Celkový počet bytov 24
Celkový počet obch. jednotiek 8-10

Celkový počet park. miest 100

Polyfuncný dom B

Zastavaná plocha 636 m²
HPP bytov celkom 110 m²
HPP komerčných plôch 550 m²
HPP kancelárskych plôch 1 180 m²
HPP pochodzích striech a terás 326 m²

Celkový počet bytov 2
Celkový počet obch. jednotiek 5-6
Celkový počet park. miest 40

Bytový dom

Zastavaná plocha 236 m²
HPP bytov celkom 730 m²
HPP pochodzích striech a terás 40 m²
Celkový počet bytov 11
Celkový počet park. miest 11